

TAUSTAMATERJAL

1. Eesti arengukoostöö põhimõtted

Eesti arengukoostöö põhimõtetes on sätestatud, et arengukoostöö on Eesti välispoliitika lahutamatu osa ning suunatud rahu, demokraatia, inimõiguste järgimise ning majandusliku ja sotsiaalse stabiilsuse tagamisele ning vaesuse vähendamisele maailmas. Viimane on keskne eesmärk ka Tegevuskava 2030 täitmisel, millele Eesti on alla kirjutanud ja mis on vajalik jätkusuutliku arengu eesmärkideni jõudmiseks aastaks 2030. See tähendab oma poliitikates sihikindlalt nende eesmärkide eest seismist ja nende arvesse võtmist, sealhulgas ka tegevuste finantseerimisel. Eesti arengukoostöö poliitika ütleb, et arengukoostöö elluviimisel tuleb “lähtuda pikaajalistest eesmärkidest ja tulemustest”, mille üheks mõõdupuuks on Agenda 2030.

Eesti arengukoostöö põhimõtte on aidata seal, kus abi vajatakse ning kus suudame anda lisandväärtust. Arengukoostööd tehes lähtume partnerriigi soovidest. Eesti arengukoostöö fookus on inimõiguste ja keskkonna kaitsel. Eesti peab tähtsaks jälgida naiste võimustamise printsiipi ja soolist võrdõiguslikkust kõigis oma arengukoostöö ja humanitaarabi tegevustes, et kindlustada kestlik arengukoostöö. Sellest lähtudes on tähtis, et arengukoostöö toetamine ja finantseerimine ka praeguse mitmeaastase finantsraamistiku lõppedes nendel printsiipidel jätkuks ning Eesti tugeva arengukoostöö rahastamise eest seisaks.

2. Ametlik arenguabi

Enamik arengukoostöösse suunatud rahalisest abist läheb Euroopa Liidu ühisesse arengukoostöö eelarvesse, millega rahastatakse rahvusvahelisi projekte paljudes riikides. 2017. aastal suurendati sissemakseid EL-i arengukoostöö eelarvesse 27,8% ehk kogusummas üle 9 miljoni dollari. 2017. aastal näitas OECD statistika, et Eesti ODA on 42 miljonit dollarit ehk 0,17% meie RKTst. 2016. aastal olid vastavad näitajad aga 43 miljonit ja 0,19%. Trend ei ole positiivne ja langenud on ka üldine Euroopa Liidu arengukoostöö rahastus. Meie riiklik eesmärk on tõsta ODA tase 0,33%-ni RKTst, mis tähendab vajadust arengukoostöö eelarve suurendamiseks. Eriti tähtis on see arvestades Suurbritannia, kui ühe suure arengukoostöö doonorriigi lahkumist Euroopa Liidust 2019. aastal, mistõttu peaksid teised riigid oma panuseid suurendama ning ära hoidma arengukoostöö rahastamise vähendamise.

AKÜ rõhutab, et koos teiste värskete EL liikmesriikidega on Eesti andnud kindla lubaduse lähiaastatel oma välisabi ressursse märkimisväärselt suurendada. Meie moraalne kohustus on sellest lubadusest kinni pidada ja seda täita. Tähtis on suurendada ametliku arenguabi, kuid see ei tohiks minna julgeolekuga seotud kulutustele, milleks on eraldiseisev kaitsekulutuste eelarverida. Eriti idapartnerluse kontekstis peaks Eesti arvestama, et kuigi julgeolek ja arengukoostöö toetavad üksteist, ei tohiks kaitsekulutused olla rahastatud ODA-st, kuna see vähendab võimalust panustada humanitaar ja sotsiaalarengusse. Samuti ei tohi rakendada arengukoostöö etteotsa EL-i lühiaegseid huvisid julgeoleku ning migratsiooni alal.

Eesti toetab arengukoostöös Euroopa Liidu koordineerimist, et vähendada tegevuste dubleerimist. Kuigi Eesti valitsuse toetus EL-i välisinstrumendi rakendamisel on arengukoostöö ja naabruskonnainstrumendi sidususel, on tähtis silmas pidada õiglasi ja objektiivseid kriteeriumeid jagamiseks vahendeid regioonide, riikide ja temaatilist prioriteetide vahel partnerriikide vajadustest

lähtuvalt. Uue ühise välisinstrumendi loomine võib vähendada geograafiliste ja temaatiliste programmide tugevust ja erisust, sest eesmärkide vahele tekib konkurents.

Poliitika sidususte mehhanismi (PCSD) jälgimine ja rakendamine uue MFF raames on oluline, sest tagab eelarve ridade ja programmide kooskõla.

3. Kodanikuühiskonna ja demokraatia areng

Demokraatia ja inimõiguste põhine lähenemine arengukoostööle tähendab kodanikuühiskonna arengu toetamist ja tugevdamist. Kaasamine nii finantseerimise kui ka otsustamise tasandil annab võimaluse muutusteks ühiskonnas, kus vabaihendused loovad ideid ja mõtleavad lahendusi väljakutsetele. Eesti arengukoostöö prioriteettriigid on idapartnerluse riigid ja nende koostöö raamistikus on lisaks õigusriigile, inimõiguste austamisele, demokraatia ülesehitamisele väärtustena välja toodud ka kodanikuühiskonna kaasamine, millest järeldub, et viimane on jätkuvalt Eesti prioriteetne tegevusala.

Eesti kontekstis on olulised kahepoolsete arengukoostöö projektide tegijad erinevad Eesti kodanikuühendused, kellest enamust koondab Arengukoostöö Ümarlaud. Kodanikuühendused osalevad nii poliitikate kujundamisel, tegelevad teavitustöö kui ka maailmahariduse tutvustamisega ühiskonnas.

4. Tugev partnerlus

Lisaks eelmainitud võimakale vabakonnale võidab Euroopa Liidu arengukoostöö ka tugevast partnerlusest erasektoriga. Järgmise MFF raames on soov peavoolustada Euroopa välisinvesteeringute kava (EIP), millega loodi Euroopa Kestliku Arengu Fond (EFSD). Selle kaudu antakse tehnilist abi ning parandatakse investeerimis- kui ka poliitilist keskkonda partnerriikides. EIP raames toetust leidvatele tegevustele, eriti digitaliseerimisele, on erasektori finantseerimisel potentsiaalne lisaväärtus, kuid arvestada tuleb võimalike negatiivsete kõrvalmõjudega, nagu Euroopa kaubandushuvide esileseedmine, mistõttu tuleb paika seada kaitsemeetmed. Investeeringud, mida erasektor kaasa toob, peavad olema suunatud kava algsele mõttele toetada kestlikku arengut ja seeläbi vaesuse vähendamist ning tegeleda rände algpõhjustega.